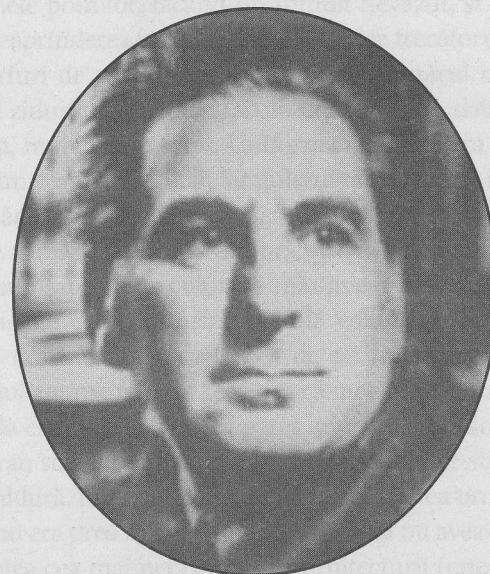

G. Călinescu

ENIGMA OTILIEI

REGIS

Într-o seară de la începutul lui iulie 1909, cu puțin înainte de orele zece, un Tânăr de vreo opt-sprezece ani, îmbrăcat în uniformă de licean, intra în strada Antim, venind dinspre Sfinții Apostoli cu un soi de valiză în mână, nu prea mare, dar desigur foarte grea, fiindcă, obosit, o trecea de dintr-o mână într-alta. Strada era pustie și întunecată și, în ciuda verii, în urma unor ploi generale, răcoroasă și foșnitoare ca o pădure. Într-adevăr, toate curțile și mai ales ograda bisericii erau pline de copaci bâtrâni, ca de altfel îndeobște curțile marelui sat ce era atunci Capitala. Vântul scutura, după popasuri egale, coamele pomilor, făcând un tumult nevăzut, și numai întunecarea și reaprinderea unui lan de stele dădea trecătorului bănuiala că mari vârfuri de arbori se mișcau pe cer. Tânărul mergea atent de-a lungul zidurilor, scrutând, acolo unde lumina slabă a felinarelor îngăduia, numerele caselor. Uniforma neagră îi era strânsă bine pe talie, ca un veșmânt militar, iar gulerul tare și foarte înalt și șapca umflată îi dădeau un aer bărbătesc și elegant. Fața îi era însă juvenilă și prelungă, aproape feminină din pricina șuvitelor mari de păr ce-i cădeau de sub șapcă, dar culoarea măslinie a obrazului și tăietura elinică a nasului corectau prinț-o notă voluntară întâia impresie. Din chipul dezorientat cum trecea de pe un trotuar pe altul în căutarea unui anume număr, se vedea că nu cunoaște casa pe care o căuta. Strada era pustie și lumea părea adormită, fiindcă lămpile de prin case erau stinse sau ascunse în mari globuri de sticlă mată, ca să nu dea căldură. În această obscuritate, strada avea un aspect vizual. Nicio casă nu era prea înaltă și aproape niciuna nu avea cat superior. Însă varietatea cea mai neprevăzută a arhitecturii (operă îndeobște a zidarilor italieni), mărimea neobișnuită a ferestrelor, în raport cu forma scundă a clădirilor, ciubucăria, ridiculă prin grandoare, amestecul de frontoane grecești și chiar ogive, făcute însă din var și lemn vopsit, umezeala, care dezghioca varul, și uscăciunea, care umflă lemnăria, făceau din strada bucureșteană o caricatură în moloz a unei străzi italice. În apropierea mănăstirii și peste drum de ea, o casă cu ferestre înalte era încă luminată. În fața ei staționa o trăsură luxoasă cu doi cai albi, înăuntrul căreia dormea, cu capul în piept și cu hățurile în mână, un birjar gros, înfașurat în tipicul

Tipar executat la:

EVEREST
TIPOGRAFIA

veșmânt lung și încrățit de catifea. Tânărul ajunsese cu greaua lui valiză în chip de balercă în dreptul ei și, după oarecare examen, se opri lăsând o clipă jos povara. Casa avea un singur cat, aşezat pe un scund parter-soclu, ale cărui geamuri pătrate erau acoperite cu hârtie translucidă, imitând un vitraliu de catedrală. Partea de sus privea spre stradă cu patru ferestre de o înălțime absurdă, formând în vârful lor câte o rozetă gotică, deși deasupra lor zidăria scotea tot atâtea mici frontoane clasice, sprijinute pe câte două console. La fațadă, acoperișul cădea cu o streașină lată, rezemându-se pe console despărțite de casetoane, totul în cel mai antic stil, dar console, frontoane și casetoane erau vopsite cu un ulei cafeniu. Zidăria era crăpată și scorojită în foarte multe locuri, și din crăpăturile dintre fațada casei și trotuar ieșeau îndrăzneț buruienile. Un grilaj înalt și greoi de fier, ruginit și căzut puțin pe spate, dovedea, pe dreapta, existența unei curți în care se zărea prin întuneric atât frunziș și atâtea trunchiuri, încât întinderea ei, deocamdată, nu se putea calcula, impresia trecătorului fiind totuși de căduse fără fund. Grilajul avusese o poartă mare cu două aripi, legată acum cu un lanț. Doar o portiță mai mică era deschisă, și pe aceea, luându-și sacul în mâna, intră Tânărul, după oarecare chibzuială. Ajungând în fața ușii de la intrare, el se codi să suie cele două trepte de piatră și porni spre fundul curții spre a vedea dacă putea da de cineva în odăile de serviciu. Acoollo putu să-și dea seama că partea de din dos a casei avea o înălțime mai mare decât a restului, parter și cat formând două coridoare suprapuse, cu geamlâc. Numai în catul de sus o lampă cu petol ardea, restul mocnea în întuneric. Tânărul se întoarse spre intrarea din față și medita un mijloc de a-și vesti prezența. Însă nu văzu prin apropiere nicio sonerie, și a bate la ușă i se păru, cum era și natural, o absurditate. Într-adevăr, ușa, de forma unei enorme ferestre gotice de lemn, umflat și deskleiat de căldură sau ploaie și bubos de vopsea cafenie, se întindea de la cele două trepte de piatră, tocite, în modul convexității, până aproape sub streașină. Nicio perdea nu acoperea ochiurile de geam, pline de un praf străvechi, pe care se vedea bine urmele picăturilor de ploaie și ale melcilor fără casă. Neavând alt chip de ales, Tânărul apăsa clanța moale și dădu să tragă ușa. Însă spre spaima lui, ușa cea uriașă se mișcă aproape de la sine, căzând spre el cu un scârțâit îngrozitor. Intimidat, așteptă ca

lumea din casă, intrigată de zgomet, să năvălească jos, dar nu se întâmplă așa. Tânărul intră atunci, încercând să închidă căt mai bine infernală ușă, și abia înăuntru făcu uimitoarea descoperire că mânerul de os al unui probabil clopoțel interior atârnă în sală. Nu îndrăzni totuși să sune numai decât, într-atât îl miră anticamera. Ea era de o înălțime considerabilă, ocupând spațiul celor două caturi laolaltă. O scară de lemn cu două suișuri laterale forma un soi de piramidă, în vârful căreia un Hermes din ipsos, destul de grațios, o copie după un model clasic, vopsit detestabil cu vopsea cafenie, ținea în locul caduceului o lampă cu petrol cu glob de sticlă în chipul unui astru. Lampa era stinsă, în schimb o altă lampă plină de ciucuri de cristal, atârnată de înaltul tavan, lumina tulbure încăperea. Ceea ce ar fi surprins aici ochiul în materiale atât de nepotrivite. Pereții, care, spre a corespunde intenției clasice a scării de lemn, ale cărei capete de jos erau sprijinite pe doi copii de stejar, adulterari donateliene, ar fi trebuit să fie de marmură sau cel puțin de ștuc, erau grosolan tencuiți și zugrăviți cu sablonul și cu mâna, imitând picturile pompeiene, și îndeosebi porfirul, prin naive stropituri verzi și roșii. Însă sistemul de perspective și festoane, în loc să fie tratat pe întregul câmp al anticamerei, printr-o optică falsă de zugrav, era tăiat în două secțiuni corespunzând fiecarui cat, indicând astfel în chip supărător lipsa de coeziune a planurilor. În sfârșit, tavanul imita prin zugrăveli casetoanele unui plafon roman. Acest sistem de decorație, precum și crăpăturile lungi și neregulate ale peretilor dădeau încăperii un aer de ruină și răceală. Tânărul, hotărându-se în fine, trase de mânerul clopoțelului. Atunci un fel de schelălăit metalic răsună de sus ca-n niște spații mari și goale cu ecou rău. Trecu un timp chinuitor pentru necunoscutul de jos, apoi scara începu să scârțâie ca apăsată de o greutate extraordinară și cu o iritantă încetineală. Când provocatorul acestor grozave părăituri fu jos, Tânărul văzu mirat un omuleț subțire și puțin încovoiat. Capul îi era atins de o calviție totală, și fața părea aproape spână și, din cauza aceasta, pătrată. Buzele îi erau întoarse în afară și galbene de prea mult fumat, acoperind numai doi dinți vizibil, ca niște aşchii de os. Omul, a cărui vîrstă desigur înaintată rămânea totuși incertă, zâmbea cu cei doi dinți, clipind rar și moale, întocmai ca bufnițele supărate de o lumină bruscă, privind întrebător și vădit contrariat.

– Unchiul Costache? Îndrăzni să deschidă gura Tânărului, pe urmă, intimidat, refăcă întrebarea: Aici șade domnul Constantin Giurgiuveanu?

Bătrânușul clipi din ochi, ca și când n-ai fi înțeles întrebarea, mișcă buzele, dar nu răspunse nimic.

– Eu sunt Felix – adăugă Tânărul, uimit de această primire – nepotul dumnealui.

Omul spân păru tot aşa de plăcădit de întrebare, clipi de câteva ori din ochi, bolborosi ceva, apoi cu un glas neașteptat de răgușit, aproape șoptit, duhnind a tutun, răspunse repede:

– Nu-nu-nu știu... nu-nu stă *nimeni* aici, nu cunosc...

Buimăcit, Tânărul stătu locului nemîscat, așteptând o revenire asupra tăgădei. Dar bătrânușul, după ce-l privi clipind, cu acea deferență hotărâtă cu care îndemni pe un individ să plece, zise din fundul gâtlejului: „Bună seara!“ și porni iarăși, în scărături îngrozitoare, pe scară. Tânărul pușe mâna automatic pe mânerul valizei și ieși amețit pe ușă gotică și apoi pe poarta ruginită, trecu prin fața muscularui, care sforația mereu, și porni dezorientat înainte.

Uimirea liceanului va părea nu se poate mai îndreptățită, dacă vom ști cine era. Se numea Felix Sima și sosise cu o oră înainte în București venind din Iași, unde fusese elev în clasa a VIII-a a Liceului Internat. Sfârșise liceul, trecând și examenul de capacitate, și acum venea în București la tutorele său, Costache Giurgiuveanu. Acest Giurgiuveanu, căruia obișnuia din familie a-i zice „unchiul“, era cumnat al tatălui său, care murise de un an. Doctorul Iosif Sima, fost medic militar, apoi demisionat, nu mai avea de mult rude apropiate de sânge. Singura lui soră, soția lui Costache Giurgiuveanu, cel căutat, murise și ea de mult. Văduv el însuși de vreo zece ani, doctorul își ținuse băiatul mai mult în pensionate și în internate. După o lungă boală plăcădită, se stinse și el, cu satisfacția că copilul e mare și cu viitorul oarecum asigurat. În afară de un oarecare depozit în bani, doctorul lăsa lui Felix o casă cam veche, dar solidă și rentabilă în strada Lăpușneanu. Pentru administrarea acestor bunuri fusese indicat ca tutore „unchiul Costache“, cumnatu-său. De un an de zile, Giurgiuveanu reprezenta pe Felix în raporturile cu școala, plătea taxele, semna în calitate de corespondent, iar Felix, la rândul lui, îi trimitea știri despre el. De

altfel, relațiile acestea nu erau deloc pricinuite de simpla întâmplare a tutelii: „unchiul Costache“ și „verișoara Otilia“, care trecea în genere drept fata lui Costache, fuseseră totdeauna numele cele mai pomenite din casa doctorului Sima și socotite ca simbol al rudeniei apropiate. Felix nu văzuse pe Costache Giurgiuveanu decât cu mulți ani în urmă, copil, și tot atunci o cunoscuse și pe Otilia, care era o simplă fetiță. Dar în fiecare an scria la sărbătorile consacrate și în alte câteva împrejurări „unchiului Costache“, întrebând ce mai face „verișoara Otilia“, iar Otilia scria „unchiului Iosif“, întrebând ce mai face „vărul Felix“. Tânărului fiu al doctorului și Otilia erau astfel în chip oficial intimi prin corespondență și desigur că, dacă s-ar fi întâlnit, n-ar fi putut decât să continue și oral stilul familiar din scrisori. Zăpăceala lui Felix, era dar explicabilă. Numărul casei îl cunoștea infailibil, iar în casă locuiau „unchiul Costache“ și „verișoara Otilia“. Rămăsese hotărât, în urma unei corespondențe pe care o ținea, nu-i vorbă, cu Otilia, că, îndată ce va termina liceul, va veni la București, în vederea continuării studiilor, urmând să locuiască la unchiul-tutor în strada Antim. Îl vestise la vreme printre scrisoare, și acum îi era dat să primească acest răspuns ciudat. Felix își cercetă bine memoria, spre a vedea dacă nu cumva are o lipsă, deși lucrul era cu neputință. Acela era numărul. Căută mai departe vreun *bis* și se mai gândi la posibilitatea ca în curtea unchiului să fie mai mulți locatari. Știa însă bine că Giurgiuveanu era proprietar și nu închiria, și un chiriaș, de altminteri, ar fi știut la cine stă. Mai mult muncit de ciudătenia acestei întâmplări decât de problema petrecerii noptii în necunoscut, Felix mergea în neștiire înspre strada Arionoaiei, când, deodată, o imagine i se fixă în minte. Pe un carton mic, o fotografie-vizită în tonalitate cafenie spălăcită înfățișa un om cu capul aproape depilat, cu ochii foarte proeminți și cu buze groase, cu numai câteva fire negre rare în loc de mustați. Această fotografie, care se afla pe biroul tatălui său, îi deștepta în minte, nu știa de ce, ideea unui hoț de copii mici. Însă era sigur că fotografia reprezenta pe unchiul Costache. Omulețul de pe scara scărătuitoare, mult mai bătrân, era aidoma moralmente cu unchiul din fotografie. Un fior necunoscut de experiență rea trecu prin sufletul candid al lui Felix: Să nu vrea să-l primească „unchiul“? Dar de ce? Desigur că nu a lămurit bine. Poate scrisoarea n-a sosit și nu se așteptau să vină

asa târziu, noaptea. Totuși, spuse se răspicat: „Eu sunt Felix!“. Cu îndoială în suflet, însă hotărât, Tânărul o lăua înapoi și, după o scurtă codire, intră din nou în curte și în anticameră și trase de blestematul clopoțel, care răsună pe sus ca un vas de sticlă sfârâmat pe podele. După o aşteptare chinuitoare, scara începu să scârțâie greu, și bătrânul spân apără din nou cu ochii mirați.

– Ce e? întrebă el în șoaptă, ca și când nu l-ar fi văzut pe băiat.

Glasul acestuia pierde de emoție, și inima-i zvâncă cu violență în piept. Încercă să-și adune puterile, când o voce cristalină se auzi de sus:

– Dar, papa, e Felix!

Felix privi spre capătul scarii ca spre un cer deschis și văzu în apropierea lui Hermes cel vopsit cafeniu un cap prelung și Tânăr de fată, încărcat cu bucle, căzând până pe umeri. Atunci bătrânul, ca și când totul s-ar fi petrecut în modul cel mai firesc, fără nicio lămurire asupra atitudinii dinainte, clipind molatic din ochi, cu aceeași duhoare de tutun și cu același glas fără acustică, zise lui Felix Sima:

– Ia-ți geamantanul și vino sus!

Urcără amândoi scara părăitoare și se găsiră înt-un soi de antreu pe care Tânărul nu avu răgaz să-l examineze, rămânând totuși cu sentimentul că mobilele erau toate acoperite cu niște huse de materie fumurie. Fata, subțiratică, îmbrăcată într-o rochie foarte largă pe poale, dar strânsă tare la mijloc și cu o mare coleretă de dantelă pe umeri, îi intinde cu franchețe un braț gol și delicat. Felix îi strânse mâna și avu o clipă impulsivă de a i-o săruta, însă fata i-o trase cu mult înainte de a lua o decizie și i-o trecu sub brațul stâng.

– Ce bine-mi pare, ce bine-mi pare că ai venit! zise ea volubil. Eu sunt Otilia.

Apoi, părându-i-se că Tânărul nu reacționează destul de călduros, întrebă, întorcând adânc față spre el:

– Oare nu-ți pare bine?

– Ba da! răspunse sfios Felix, contrariat că nu vine nimenei să-i ia valiza din mâna.

Conduș de Otilia și urmat de bătrân, Felix intră într-o odaie foarte înaltă, încărcată de un fum des și înțepător de tutun ca o covoră de vapor pe Marea Nordului. În mijlocul ei, la o masă

rotundă prevăzută cu o mare lampă de petrol cu glob de sticlă mată, se aflau, în fața unui joc de table, trei persoane care la deschiderea ușii ridică capul în felurite grade de curiozitate. Erau două femei și un bărbat. Bătrânul merse și ocupă scaunul rămas gol lângă ceilalți, în vreme ce Otilia conduse pe Felix de-a dreptul la masă, prezentându-l.

– E Felix, zise ea oprindu-se în fața bărbatului care tocmai arunca zarurile.

Acesta ridică numai de căpăt capul și întinse repede mâna. Era un om cam de vreo cincizeci de ani, oarecum voluminos, totuși evitând impresia de exces, cărnos la față și rumen ca un negustor, însă elegant prin finețea pielii și tăietura englezescă a mustății cărunte. Părul rar, dar bine ales într-o cărare care mergea din mijlocul frunții până la ceafă, lanțul greu de aur cu breloc la vestă, hainele de stofă fină, parfumul discret în care intra și o nuanță de tabac, toate acestea reparau cu desăvârșire, în apropiere, neajunsurile vârstei și a corpolanței.

– Pascalopol, se recomandă el cu o ceremonie care trăda creșterea lui aleasă, reținând ceva mai mult mâna Tânărului într-o sa, spre a-l examina. Îl privi fără excesivă cordialitate, chiar cu oarecare umbră de ironie îndepărtată, cu o politețe grabnică și respectuoasă:

– Va să zică dumneata ești Felix de care ne-a vorbit atâtă domnișoara Otilia!

– Este băiatul doctorului Sima de la Iași, completă în șoaptă bătrânul, frecându-și mânile, cu un râs prostesc.

– Da, da, da! adăugă Pascalopol, părând a căuta în memorie și, cu un zâmbet grațios, care îi descoperi o dantură bine reparată, abandonă ușor mâna Tânărului.

Otilia opri pe Felix în fața femeii mai mature. Era o doamnă cam de aceeași vîrstă cu Pascalopol, cu părul negru pieptănat bine într-o coafură japoneză. Față îi era gălbicioasă, gura cu buzele subțiri, acre, nasul încovoiat și acut, obrajii brâzdați de câteva cute mari, acuzând o slabire bruscă. Ochii îi erau bulbucați ca și aceiai bătrânilui, cu care semăna puțin, și avea, de altfel, aceeași mișcare moale a pleoapelor. Era îmbrăcată cu bluză de mătase neagră cu numeroase cerculețe, strânsă la gât cu o mare agrafă de os și sugrumată la mijloc cu un cordon de piele, în care se vedea, prin să

de un lănișor, urechea unui cesuleț de aur. Doamna care juca table cu Pascalopol, în vreme ce ceilalți priveau, ridcă o față scrutătoare și examină din cap până în picioare pe Felix, ridicându-și în celași timp cu multă demnitate mâna spre a-i fi sărutată.

– Hm! spuse ea arăgos și cu un glas răgușit, însă forte. Ești flăcău în lege!

– Intră la Universitate, Aglae, lămuri bătrânu, cu același supărător glas stins, însotit de râsul fără rost.

– Da?! se miră sumbru doamna și-și continuă jocul cu Pascalopol.

– E tanti Aglae, sora lui papa, explică Otilia lui Felix, văzându-l cam nedumerit.

– De unde să mă cunoască? întrebă Aglae. Când a murit măsa, era numai atât. De atunci nu l-am mai văzut. Tu îți amintești, Aurico?

Rușinat de bruschețea expresiunii „măsa“ și de familiaritatea cu care oameni aproape străini vorbeau de familia lui, Felix privi sfios la aceea pe care o chema Aurica. Era o fată cam de treizeci de ani, cu ochii proeminenți ca și ai Aglaei, cu față prelungă, sfârșind într-o bărbie ca un ac, cu tâmpale mari încercuite de două șiruri de cozi împletite. Ședea cu coatele pe masă și cu capul între palme, privind jocul celor doi. La apropierea lui Felix, ridică ochii fixând cu avidă curiozitate pe Tânăr și întinzându-i la buze o mâna arcuită.

– E verișoara Aurelia, comentă Otilia.

Deși lui Felix numele acestea îi erau vag cunoscute, nu-și mai amintea să mai fi văzut vreodată persoanele. Îl supără de altfel grozav ridicula valiză, pe care o trecuse în mâna stângă, neavând răgazul să o așeze undeva. Otilia, sfârșind prezentarea, părăsi brațul lui Felix și se rezemă de scaunul lui Pascalopol, întrebând:

– Cum merge?

– Prost, domnișoară Otilia! zise acesta, întorcând un cap galeș spre speteaza scaunului său.

Rămas singur, Felix căuta o scăpare din această ciudată situație și se retrase spre fundul odăii, unde, în semiobscuritate, se zărea o canapea de plus roșu. Văzându-se uitat de toți, își lăsa în sfârșit valiza jos și se așeză. O tuse apropiată îl făcu să tresără speriat. Abia atunci observă că în apropierea sa, la o măsuță, se mai afla un om.

Un bărbat în vîrstă, cu papuci verzi în picioare și cu o broboadă pe umeri mișca mâinile asupra mesei, țintind atent. Avea mustăți pleoștite și un mic smoc de barbă. Individul ridică asupra lui Felix niște ochi grozav de spălăciți și-i lăsa apoi asupra măsuței, fără să scoată o vorbă. Abia după ce se mai adaptă obscuritatei, Felix constată cu surprindere că domnul cu broboadă broda cu lână de felurite culori o bucată de etamină întinsă pe un mic gherghel.

– Proaste zaruri! bombăni Aglae. Apoi, după o pauză:

– Ascultă, Costache, la cine o să stea „băiatul“?

– La noi! explică Otilia.

Şedea acum cu o coapsă pe marginea fotoliului bătrânu, jucându-și ca o pendulă piciorul, în vreme ce cu mâna stângă îmbrățișa capul vădit mulțumit al aceluia.

– Aşa?! se miră Aglae. N-am știut: faci azil de orfani.

– Felix are venitul lui – protestă Otilia – nu-i aşa, papa?

– A-a-are! bolborosi moș Costache, privind că un protejat în ochii Otiliei, care îi scutura un fulg de pe haină.

– Atuncea facetă pensiune, continuă implacabil Aglae. O să aibă Otilia cu cine se distra, ce zici, Pascalopol?

Pascalopol își mușcă puțin buza de sus, cam schimbă la față, dar, lovind zarurile, răspunse conciliant:

– Aşa ești dumneata, cocoană Aglae, malicioasă.

Otilia sărișe acum de pe scaunul lui moș Costache pe acela al lui Pascalopol, pendulându-și și aici piciorul. Această prezență avu efecte tonice asupra jucătorului, fiindcă începu să manevreze cu mai multă vigoare. După câteva mutări repezi își retrase mâinile, notificând c-un râs sonor de om gras:

– Încă o linie!

În vreme ce Aglae reîntocmea jocul. Pascalopol contempla pe Otilia. Aceasta îi potrivea acul cu perlă din cravată, îi scatura ușor umeri, privindu-l cu o grățioasă maternitate, mereu atârnată pe marginea scaunului. Deodată, privind spre mâinile albe și încărcate de inele ale lui Pascalopol, se entuziasmă:

– Vai, ce inel frumos! Nu l-am mai văzut.

Inelul în chestiune era petrecut pe degetul mic al mâinii stângi, cam spre vârful lui, deși degetul era destul de fin. S-ar fi părut că bijuteria nu era pe măsura proprietarului și era pusă acolo numai

spre păstrare. Era un inel simplu, însă cu un foarte frumos safir înăcrăpat într-un număr în câteva foi de aur. Pascalopol îl scoase cu o grabă extraordinară și l'intinse Otiliei, rugând-o cu toată afecțiunea teatrală pe care un om matur e în stare să-o pună în glas:

– Te rog să-l iezi!

Otilia îl aşeză pe inelarul mâinii drepte și, ridicându-și brațul subțire în dreptul lămpii, zise exaltată:

– E superb!

Apoi trecu lângă bâtrân, sub ochii căruia îl puse, îmbrățișându-i umărul cu mâna stângă.

– Nu e aşa, papa?

Bâtrânul îl privi cu ochii lui bulbucați, și din buzele sale groase emise invitația șoptită:

– Ia-l! Ti-l dă și.

Prin ochii Aglaei și ai Aurichii trecu fulgere scurte.

– Nu și-e rușine, Costache, lăsați omului inelul. Poate e vreo amintire.

În loc de orice protest, Otilia întinse inelul lui Pascalopol. Acesta îi prinse mâna.

– Te rog să-l iezi. Pentru dumneata l-am și adus, dar am uitat. Mi-ai vorbit de safir ca de un porte-bonheur al dumitale.

Zicând acestea, Pascalopol îi strecu înelul în deget și, ținându-i brațul, i-l sărută în apropiere de cot.

– Ascultă, Pascalopol – izbucni Aglae iritată – joci sau nu joci?

Văd că te zbenguiști cu fetele. Simioane – strigă ea, aruncând ochii spre fundul odăii – tu ce faci acolo? De ce nu te duci să te culci?

Omul cu broboadă și mic barbișon, care broda și scruta din cînd în cînd pe Felix, scoase un scurt mormăit.

Zarurile începură din nou să cadă.

Părăsit de toți, obosit, Felix examina mediul în care picase. Otilia îl surprinse de la început și n-ar fi putut spune ce sentiment nutrea față de dânsa, simțea doar că are încredere în ea. Fata părea să aibă opt-sprezece-nouă-sprezece ani. Față măslinie, cu nasul mic și ochii foarte albaștri, arăta și mai copilăroasă între multele bucle și gulerul de dantelă. Însă în trupul subțiratic, cu oase delicate de ogar, de un stil perfect, fără acea sălbăticină suptă și pătătă a Aureliei, era o mare libertate de mișcări, o stăpânire desăvârșită de femeie. Moș

Costache o sorbea umilit din ochi și rădea din toată față lui spână când fata îl prindea în brațele ei lungi. Fata avea, era limpede, toată inițiativa, și Costache era un simplu satelit al voinței ei. Otilia nu făcea niciun gest care să pară îndrăzneț, nu scotea nicio vorbă nechibzuită. Totuși pe Felix, familiaritatea ei, oricât de copilărească, cu Pascalopol îl nemulțumi. Lui Felix, apariția Otiliei îi dădu un sentiment inedit, de mult presimțit. Nu avusese până acum nicio intimitate cu vreo femeie. Mamă-sa murise de mult, de când el era în școala primară, și nu avea atunci destulă complicație sufletească spre a o cunoaște mai de aproape. Ea era o fire bolnavicioasă și iritabilă și stătea mai toată vremea întinsă pe o canapea într-o odaie, citind câte o carte, strigând și poruncind slugilor prin ușa întărescă. Cu multe săptămâni înainte de a muri, ea dispăruse de acasă, și Felix înțelegea acum că doctorul Sima, tată-său, o internase în vreun sanatoriu. Doctorul mâncă la masă împreună cu copilul, sumbru, fără să scoată o vorbă, măngâind numai la plecare băiatul pe păr și întrebându-l dacă e bine și n-are nevoie de ceva. Într-o seară, doctorul Sima, după o lipsă de o zi întreagă, în care slugile se purtară față de Felix cu o ciudată stimă compătimitoare, veni palid și obosit, îmbrăcat în negru. Îl chemă grav pe Felix, îi cuprinse amândouă mâinile într-ale sale și-i vorbi astfel:

– Felix, ești destul de mare și de cuminte ca să-ți spun o imensă veste tristă: mama ta n-are să mai vie niciodată acasă, mama ta s-a prăpădit.

Doctorul îngălbeni și mai tare la solemnitatea propriilor lui cuvinte și strânse puternic mâinile copilului, spre a-i ocroti izbucnirea. Dar vesteau era prea tare pentru experiența sufletească a lui Felix. El înțelegea doar atât, că ceva foarte neobișnuit se petrece în casă, și lăsa capul în jos. Doctorul continuă:

– Mâine, când te duci la școală, spune domnului institutor că n-ai să mai vii. Vei merge într-un pensionat.

Toată noaptea Felix fu chinuit de o agitație nemaivăzută, care-i sfărâma somnul. Nu era nici durere propriu-zisă, nici frică, ci acel izbucnirea al necunoscutului pe care-l ai în noaptea dinaintea plecării pentru totdeauna într-o țară îndepărtată. A doua zi intră în clasă cu mâna îndoliată și se aşeză în bancă cu pelerina pe el, în așteptarea institutorului.